HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

או היתר זריקה שנינו או היתר אכילה שנינו חזקיה אמר היתר שחיטה שנינו ר' יוחנן אמר א היתר א) אכילה שנינו א"ר זירא לא דייקא מתני' בדלא כחזקיה ודלא כרבי יוחנן תנן שלנה ושנטמאת ושיצאת ג לאו דלן דם וקתני אין מועלין בו וש"מ היתר זריקה שנינו ד לא דלן בשר ה אבל דם איזדריק מש"ה קתני אין מועלין בו תנן ואיזו היא שלא היתה לה שעת ו הכושר לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקבלו פסולין וזרקו את דמה ה"ד ז אילימא דזרקוהו פסולין וקבלוהו פסולין ל"ל עד דאיכא תרתי אלא לאו דקבלוהו פסולין וזרקוהו כשרים ח וקתני מועלין בו ש"מ היתר זריקה שנינו מתקיף לה רב יוסף ואי ס"ד איכא לפלוגי הכי הא דתנן התם א) חטאת פסולה באין דמה טעון כיבוס בין שהיתה לה שעת הכושר ונפסלה ובין שלא היתה לה שעת הכושר ונפסלה ט אי זו היא שהיתה לה שעת הכושר ונפסלה שלנה ושנטמאת או שיצאה איזוהי שלא היתה לה שעת הכושר שנשחטה חוץ י למקומה חוץ לזמנה ושקבלו פסולין וזרקו את דמה היכי דמי אילימא דקבלוהו פסולין וזרקו פסולין יא הוא דאין דמה טעון כיבוס הא קבלוהו יב א) וזרקו כשרים דמה טעון כיבוס קרי כאן [1] אשר יזה מדמה ב) ג ולא שכבר הוזה אלא לאו דוקא ה"נ

או היתר זריקה שנינו. דאע"פ ששחט כראוי בעינן דתהוי קבלה נמי בלא פסול וכיון דקיבל כראוי הותר לזריקה דאע"ג דעדיין לא נזרק דמו הוי כאילו נזרק בהיתר דכל העומד ליזרק כזרוק דמי ג) דכיון דנתקבל בכוס כראוי ונראה לזריקה שוב אין בו מעילה: או היתר אכילה שנינו. דאע"ג דנשחט ונתקבל כראוי לעולם לא יצא מידי מעילה עד יג) שנזרק הדם דיש בו שעת היתר אכילה לכהנים ואם אירע ב) בו שום פסול יד) ד) אפילו הכי אין מועלין. והשיבו בר קפרא דחזקיה ורבי יוחנן פליגי בהא מילתא: מאי לאו דלן הדם. שנתקבל בכוס כראוי ואח"כ לן קודם זריקה וקתני אין מועלין בהן משום דכל העומד ליזרק כזרוק דמי וש"מ היתר זריקה שנינו: לא דלן בשר. חוץ לזמנו: אבל דם איזדריק. ולהכי אין מועלין בו דיש בה היתר אכילה לכהנים כר' יוחנן: ל"ל עד דאיכא תרתי. בפסולין קבלה וזריקה בקבלו פסולין לחוד סגי דהא נפסל בו: אלא לאו דקבלוהו פסולין ואף על גב דזרקוהו כשרים מועלין בו. הואיל ונתקבל בפסול דלא היה בו היתר זריקה דלא הויא קבלתו כראוי וטעמא דקבלוהו פסולין וזרקוהו כשרים אבל קבלוהו כשרים אע"ג דזרקוהו פסולין אין מועלין בו דמשעה שקבלוהו כשרים הותר לזריקה ומש"ה אין מועלין בו וש"מ היתר זריקה שנינו: מתקיף לה רב יוסף. לעולם אימא לך דאפילו קיבלוהו כשרים וזרקוהו פסולין נמי מועלין בו דהיתר אכילה שנינו דאי ס"ד דאיכא לפלוגי הכי כדאמר דקבלוהו פסולין וזרקוהו כשרים אבל קבלוהו כשרים אף על גב דזרקוהו פסולין אין מועלין בו דדוקא קתני אלא הא דתנן בזבחים חטאת פסולה שניתז דמה ה) על הבגד אינו טעון כיבוס כדכתיב בחטאת כשרה ואשר יזה מדמה על הבגד תכבס וגו' (ויקרא ו) ו): שלן. הדם או הבשר דה"ל שעת הכושר אי למר כדאית ליה היתר שחיטה אי למר כדאית ליה היתר אכילה: קבלו פסולין וזרקו פסולין הוא דאין דמה טעון כיבוס הא קבלוהו כשרים וזרקו פסולים. או איפכא דמה טעון כיבוס והא דתני קבלו פסולין דוקא קתני פסולין ולא כשרים: קרי כאן אשר יזה מדמה ולא שכבר הוזה. כלומר אשר יזה מדם העומד להזות דעדיין לא נעשית מצותו ההוא הוא כשניתז ממנו על הבגד קודם זריקה או בשעת זריקה טעון כיבוס ולא שכבר הוזה דלאחר הזאה אין המותר טעון כיבוס דמאחר שנזרק בין זרקו כשר בין זרקו פסול אינו טעון כיבוס אלא ודאי הא דקתני בחטאת שקבלו פסולין וזרקו פסולין לאו דוקא דאפילו קבלו כשרין וזרקו כשרין אין דמה טעון כיבוס אחר זריקה אע"ג דהויא חטאת כשרה הואיל וכבר הוזה אבל קודם זריקה טעון כיבוס כדין חטאת כשרה דטעון כיבוס (אפילו) בין קבלה וזריקה: ה"נ

שמעון גופיה אלמא מיבעיא ליה אפילו לר"ש טו) וי"ל לכולי עלמא דבין לר"ש ובין לרבנן קבעי דלא פליגי אלא לענין טומאת אוכלין אבל לענין אכילה לא ואיכא למיבעי אליבא דתרוייהו דעד כאן לא קאמר ר"ש כזרוק דמי אלא לענין טומאת אוכלין אבל לא פקעי ז) קדשי טז) קדשים עד לאחר זריקה או לאידך גיסא דע"כ לא קאמרי רבנן לאו כזרוק דמי אלא לענין טומאת אוכלין משום דלא קרינן בה אשר יאכל (ויקרא יא) יז) אלא לאחר זריקה אבל הכא כיון דעומד ליזרק מיד פקעי יח) קדשי ה' דכזרוק דמי וא"ת כי היכי דקאמר היתר זריקה [שנינו] כי נעשית הקבלה בהכשר כמו כן היה לו לומר יט) כי נעשית השחיטה ח) בהיתר כ) היתר קבלה [שנינו] כלומר שבא לידי [היתר] קבלה וי"ל דלא דמי דגבי זריקה שייך שפיר לשון היתר זריקה לפי שכשנתקבל בהכשר אז מותר לזרוק ואם נתקבל בפסול אסור לזרוק אבל כי נמי נשחט בפסול אין אסור לקבל הלכך לא שייך לומר היתר קבלה אלא היתר שחיטה כלומר שנעשה השחיטה בהיתר וקרי ליה היתר לכהנים לפי שהוא היתר לעבודת כהנים כא) וא"ת למ"ד היתר שחיטה שנינו שחט בצפון וקבל בדרום אמאי מועלין כיון שנעשית השחיטה בהיתר י"ל דמיירי כגון שקיבל קודם גמר שחיטה דהשתא לא נגמרה השחיטה בהכשר כב) ט) וא"כ כשחט ביום וזרק בלילה מאי איכא למימר י"ל התם נמי מיירי כשחט כל כך סמוך לשקיעת החמה עד שהוצרך לזרוק בלילה ואם כן לא כג) היתה שחיטתו היתר לעבודת כהנים: חזקיה אמר היתר שחיטה שנינו כד) רבי יוחנן אמר היתר אכילה שנינו לא דייקא מתני' לא כחזקיה ולא כרבי יוחנן. כלומר כה) י) כרבי יוחנן דקשיא ממתני' וכחזקיה לא דייקא: כו) לאו דלן דם וקתני אין מועלין וש"מ היתר זריקה שנינו. דאי היתר אכילה היה לו למעול אפילו בבשר כז) עד לאחר זריקה שאז ראוי לאכילה וקשיא לר' יוחנן כחזקיה לא דייקא מדנקט לן דמה ולא נקט רבותא טפי כגון קיבל בפסול כח) ואע"ג דליכא אלא שחיטה בהכשר מ"מ אין מועלין דהיתר שחיטה שנינו ודיוק זה אינו חשוב בעיני הש"ס ולא הקפיד כט) עליו אלא על קושיא דקשיא לרבי יוחנן דפריך מינה: לא דלן בשר. ל) כ) ומ"מ אין מועלין דליכא היתר אכילה וא"ת ומאי ס"ד דמקשה והא פשיטא הוא דמאי לתרץ כן י"ל דסברא הוא דמיירי בלן דם דומיא דסיפא דלא היתה לו שעת היתר לכהנים דחשיב קיבלו פסולים וזרקו דמן אלמא מיירי בפסול דם ורישא דומיא דסיפא כך לא) נראה למורי ה"ר פרץ שי': שקיבלו פסולין וזרקו את דמה. יס"ג כן ה"ד אי דקבלו פסולין או זרקו פסולין ל"ל לב) עד דאיכא תרתי אלא לאו דקבלו פסולין לג) דוקא וש"מ היתר זריקה שנינו וה"פ דסוגיא לד) אתיא לומר דהיתר זריקה שנינו והפי' כך הוא אי [דקבלו] פסולין ל) [או זרקו פסולין] ר"ל או דקבלו כשרים וזרקו פסולין דמועלין משום דליכא היתר אכילה ל"ל לה) עד דאיכא תרתי כלומר אמאי תני כלל לו) מ) [קבלה] בפסולין ליתני זריקה בפסולין לחוד דהוי משמע דאפילו נעשית הקבלה בהכשר מועלין משום דהיתר אכילה שנינו ולא ניחא למימר דלא זו אף זו קתני בכה"ג דקבלו לז) בפסולין וזרקו בפסולין חד מילתא היא אלא לאו קבלוהו פסולין דוקא הא קבלוהו כשרים דאיכא היתר זריקה אין מועלין וש"מ היתר זריקה שנינו וא"ת א"כ ל"ל למיתני וזרקו פסולין כלל כיון דקבלוהו פסולין דוקא י"ל דתנא וזרקו פסולין לאשמועינן דקבלוהו דוקא וה"ק אע"ג דזרקוהו פסולין אי קבלוהו פסולין נמי הוא דמועלין דלא הוה ליה היתר זריקה הא קבלוהו כשרים אע"ג דזרקוהו פסולין אין מועלין אע"ג דאין לו היתר אכילה כיון דאיכא היתר זריקה מ"מ קשה דאי נמי תנא קבלוהו לח) נ) (לפסול) [פסולין] לחוד שפיר ידע דהיתר זריקה שנינו דמשמע הא קיבלוהו ס) כשרין לט) מיד אין מועלין כי היכי דהוה פריך ל"ל למיתני קבלוהו פסולין מ) כי אמרינן דהיתר אכילה שנינו ואומר מורי ה"ר פרץ שי' דאיצטריך שפיר למיתני מא) זרקו פסולין דאי לא תנא אלא קבלוהו פסולין ס"ד אמינא דה"ה כי נמי קבלוהו כשרין וזרקו פסולין דמועלין משום דהיתר אכילה שנינו והא דנקט קבלוהו פסולין ולא נקט זרקו פסולין מב) עבודה קמייתא נקט דמקבלה ואילך מצות כהונה קמ"ל הא דתני זרקוהו פסולין דע"כ היתר זריקה שנינו דאי היתר אכילה שנינו ל"ל למיתני קבלוהו פסולין אלא ודאי היתר זריקה שנינו ותנא זרקוהו לומר מג) כי נמי זרקוהו פסולין דוקא קבלוהו פסולין הוא דמועלין הא אם קבלוהו כשרים אין מועלין מד) לאפוקי ממ"ד היתר אכילה שנינו וגם דלא כמ"ד היתר שחיטה שנינו דהא כי נמי קבלו פסולין איכא היתר שחיטה ואפ"ה מועלין: מתקיף לה רב יוסף אי ס"ד איכא לפלוגי הכי. כלומר שמחלקין כך לומר דקבלוהו מה) דוקא מכח קושיא דלמה לי למיתני תרתי: חטאת פסולה אין דמה כו'. דכתיב וכל חטאת אשר יזה מדמה על הבגד תכבס ודרשינן בראוי להזות לאפוקי חטאת ע) פסולה מו) קבלו פסולין וזרקו פסולין הוא דאין דמה טעון כיבוס הא קבלו כשרים וזרקו כשרים דמה טעון כיבוס מז) דלגבי מעילה יש לדקדק כך פ) דבקבלו כשרים וזרקו פסולין אין מועלין וכיון שבאת צ) לומר תרוייהו דוקא כמו כן יש לדקדק כאן ואמאי קרי כאן אשר יזה מדמה ולא שכבר הוזה אלא לאו דוקא כלומר אלא ש"מ דאין לדקדק על זה דהא דקתני זרקו פסולין לאו דוקא מח) ואגב קבלוהו נקט ליה ה"נ ק) גבי מעילה תרוייהו לאו דוקא ולעולם היתר אכילה שנינו והא דנקט קבלוהו מט) אגב זרקוהו נקט ליה:

מסורת הש"ס

א) זבחים לב., ב) [זבחים לח: לג.], ג) [מנחות קב:], ד) כ"א אח"כ אין מועלין, ה) מדמה נ"ק, ו) בראוי להזאה הכתוב מדבר והס"ד נ"ק, ז) קדשי ה' עד כו' נ"ק, ח) בהכשר ואח"כ הנ"ל היתר קבלה שנינו כלומר כו' נ"ק, ט) [נ"ל וא"ת], י) לר' יוחנן קשיא ממתני' נ"ק, כ) ומ"ה אין כו' נ"ק, ל) [או דקבלו כשרים וזרקו כו' נ"ק], מ) נ"ק, נ) נ"ק, ס) כשרין אין מועלין דאל"כ הוי פריך נ"ל למיתני קבלוהו פסולין כו' נ"ק, ע) פסולה הס"ד ואח"כ ד"ה קבלו פסולין כו' כמו דלגבי מעילה כו'. נ"ק, פ) דבקבלוהו. נ"ק, צ) לומר דוקא כמו כן. נ"ק, ק) גבי מעילה לאו דוקא כו'. נ"ק,

תורה אור השלם

1. כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בִּבְשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ: ויקרא ו כ

הגהות הב"ח

(א) גמ' הא קבלוהו או זרקו כשרים: (ב) רש"י ד"ה או היתר אכילה וכו' ואם אירע אח"כ בו שום פסול אפ"ה אין:

מוסף רש"י

חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס. דכתיב אשר יזה, בראוי להזאה הכתוב מדבר (זבחים צב.). שעת הכושר. לזריקה (שם). שלנה. דמה (שם). ושקבלו פסולין וזרקו את דמה. ושקבלו פסולין את דמה גרסינן ולא גרסינן וזרקו, דהא אפילו כשרה שניתז מדמה לאחר זריקה על הבגד אין טעון כיבוס, כדאמרינן אשר יזה פרט לזה שכבר הוזה (שם).

רבינו גרשום

איתקוש אהדדי ומחד קרא נפקי מאם האכל וגו'. במסכת זבחים: ראה מה אתה שואלני. כלומר שים דעתך שתשאלני כהוגן. ושאלו שעת היתר לכהנים דתנן היתר שחיטה שנינו או היתר זריקה שנינו כדפרשינן לעיל והשיבו חזקיה ורבי יוחנן פליגי בהא מילתא: היתר אכילה. נמי פרשינן לעיל. לאו דלן דם. בכוס וקתני אין מועלין משום דכל העומד ליזרק כזרוק דמי ש"מ היתר זריקה שנינו: אבל דם איזדריק. והוה ביה היתר אכילה וכר' יוחנן: למה ליה עד דאיכא תרתי: קבלו פסולין וזרקו פסולין. בקיבלו פסולין טמאין או בעלי מומין לחודיה סגיא דנפסל אלא לאו דקבלו פסולין. ואע"ג דזרקוהו כשרים מועלין בו הואיל וקבלו פסולין ולא היה לו היתר זריקה וטעמא דקיבלו פסולין הא קיבלו כשרים אע"ג דזרקו פסולין אין מועלין בו דמשעה שקיבלוהו כשרין הוה ראוי לזריקה מעליא אלמא היתר זריקה שנינו: אי ס"ד דאיכא לפלוגי הכי. כדקאמרת דבקיבלוהו פסולין לחוד סגיא ולמידק מינה כדקא דייקת: אלא הא דתנן. בזבחים (דף צב ע"א) חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס כשניתז מדמה על הבגד כדכתיב בחטאת כשירה ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס במקום קדש: שעת הכושר ונפסלה. שלנה או דמה או בשרה אי למר כדאמר היתר שחיטה ואי כדמר דהיתר זריקה: קרי כאן אשר יזה מדמה ולא שכבר הוזה. כלומר אשר יזה כלומר אותו דם העומד ליזרק דעדיין לא נעשת מצותו ההוא כשניתז ממנו על הבגד או קודם זריקה או בשעת זריקה טעון כיבוס ולא שכבר הוזה הזאה דהיינו זריקה אין טעון כיבוס אלא מאחר דזרקוהו בין כשרין בין פסולין אין טעון כיבוס אלא שקבלו פסולין וזרקו פסולין דהכא לאו דוקא. ומ"ט תנייה אגב דתנן פסול דנשחטה

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה א:

כא ב מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הלכה ג:

ג [מיי' שם הלכה ז]:

שיטה מקובצת

א] היתר. עי' תוס' מנחות (דף קב ע"א): ב] לא כחזקיה ולא כר' אות ד' ד' נמחק: ג] ושיצאת מאי לאו דלן הדם וקתני: ד] לא דלן בשר גליון ואי קשיא הא תני לעיל לן דמה אף על פי שחזר וזרקו מועלין וי"ל דאיכא לאוקמי כגון דשחט סמוך לשקיעת החמה דלא הוי שהות ליזרק דאפילו למ"ד היתר זריקה שנינו בעינן שיהא שהות ביום לזרוק כדמוכח לקמן: ה] בשר. עי' תוס' מנחות (דף קב ע"א): ו] שעת היתר תיבת הכושר נמחק: ז] ה"ד אי דקיבלוהו פסולין וזרקוהו פסולין ל"ל: ח] כשרים. ס"י וטעמא דקיבלוהו פסולים וזרקוהו כשרים הא קבלוהו כשרים וזרקוהו פסולים אין מועלין ש"מ כו': ט] ונפסלה ואי זו: י] חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקבלו: יא] פסולין קיבלוהו פסולין וזרקוהו פסולין הוא: יב] קיבלוהו כשרים וזרקו כשרים ס"א פסולים דמה: יג] שזרק הדם אות ג' נמחק: יד] אח"כ אין מועלין כצ"ל במקום תיבות אפילו הכי: טו] לר"ש לכך נ"ל דבין תיבת וי"ל ל"ש ותיבות לכולי עלמא נמחק: טז] קדשי ה' עד לאחר זריקה דאז נאכלת הבשר לבעלים או: יז] יאכל עד לאחר תיבת אלא ל"ש ונמחק: יח] פקעי מיניה קדשי ה' דכזרוק דמי וא"ת למ"ד היתר שחיטה א"כ אמאי קרי ליה היתר לכהנים וי"ל דר"ל היתר לעבודת הכהנים דהיינו קבלה דמקבלה ואילך מצות כהונה וא"ת א"כ כי: יט] לומר היתר קבלה כי: כ] בהיתר שאז נראה לקבלה וי"ל והשאר נמחק: כא] שהיא היתר לעבודת כהנים כדפרישית וא"ת: כב] בהכשר וא"ת. תיבת וא"כ נמחק: כג] הויא השחיטה תיבת היתה נמחק: כד] שנינו. גליון בתוס' כת"י כתוב ור"ל אמר היתר זריקה ורבי יוחנן וכו' ועיין תוספות לקמן (דף ו' ע"ב) ד"ה בשר: כה] כלומר לר' יוחנן קשיא ממתני': כו] מה"ד מאי לאו דלן כו' וש"מ דהיתר זריקה: כז] בבשר נמי עד: כח] בפסול דאע"ג אות ו' נמחק: כט] הקפיד להאריך עליו אלא כו' לר"י דעדיף מינה שקיל וטרי הס"ד ותיבת דפריך נמחק: ל] בשר ומשום הכי אין: לא] כך היתה סברת המקשה ומ"מ משני לא דלן בשר כך נראה: לב] תיבות עד דאיכא נמחק: לג] תיבת דוקא נמחק: לד] דסוגיא אם תמצא לומר דהיתר אכילה שנינו והפי' כך הוא או דקבלו פסולין או זרקו פסולים או דקבלו כשרים: לה] תיבות עד דאיכא נמחק: לו] כלל קבלו פסולין ליתני זרקו פסולין לחוד דהוי: לז] דקבלו פסולין וזרקו פסולין חד מלתא היא דחד טעמא הוא משום היתר אכילה אלא לאו קבלוהו פסולין כלומר דוקא קבלוהו פסולין מועלין אבל הא קבלוהו כשרים דאיכא השתא היתר זריקה: לח] קבלוהו פסולים אות ל' נמחק: לט] תיבת מיד נמחק: מ] פסולין אי אמרינן תיבת כי נמחק: מא] שפיר למיתני דזרקו פסולין: מב] פסולין משום עבודה: מג] לומר דכי נמי: מד] מועלין ואפילו זרקו פסולין לאפוקי: מה] דקבלוהו פסולין דוקא א"כ קשיא למה לי: מו] פסולה הס"ד ומה"ד קבלו: מז] כיבוס ולגבי מעילה יש לדקדק כך דכי קבלו כשרים: מח] דוקא אלא אגב וקבלוהו נקט זרקו וקבלוהו דדוקא קבלוהו פסולין אבל קבלוהו כשרים ועדיין לא נזרק טעון כיבוס ה"נ: מט] קיבלוהו פסולים אגב: